

Ponukan poraznom činjenicom o odumiranju našeg Vrepca latio sam se, ne baš zahvalnog posla, pokušati oteti zaboravu prezimena koja su Vrepčani s ponosom nosili vjekovima: **Bobić, Bogdanović, Božić, Cetina, Crnokrak, Ćurčić, Dragosavac, Graovac, Grubić, Krajnović, Kokot, Mandarić, Mandić, Milekić, Mrkajilo, Narančić, Novković, Popović, Pavičić, Rakić, Rogović, Sunajko, Ugarak i Uzelac.**

Nesporni autoritet u izučavanju prezimena na našim prostorima akademik Petar Šimunović o značenju prezimena navodi: " Prezimena su postojani međaši našeg jezičnog i etničkog protega u prošlosti. Oni su čuvari starijih jezičnih pojava, svjedoci nekadašnjeg svjetonazora. Prezimena su vjerodostojni spomenici materijalne i duhovne kulture naroda koji ih je stvorio i koji ih čuva kao izraze neprekinuta pamćenja".

O prezimenima najčešće ne razmišljamo. Svatko od nas, za razliku od naših drevnih predaka, dobio je prezime prije osobnog imena. Naši drevni preci nisu ga imali, niti im je ono trebalo. Razvojem društva pokazala se je nužnost za prezimenom koje postupno postaje nasljedno. Ono nam je tako zadano prije našeg rođenja. Njime se potpisujemo, komuniciramo, prepoznajemo. Upisom u matice i svim daljnjim upisima u službene i neslužbene spise prezimenima se uvodimo u društvo. Po njima se zna da postojimo, gdje smo i kome pripadamo. Po njima se zna i da smo jednom postojali i kome smo pripadali.

Nastanak prezimena vezujemo za feudalni poredak, kada se porodica organizirala kao krvna i proizvodna jedinica. Katolička crkva u Hrvatskoj postepeno uvodi matice rođenih, vjenčanih i umrlih u koje su se upisivala prezimena za sve staleže. Tako su prezimena, jednom zapisana, postajala stalna, nepromjenjiva i nasljedna. Ta tri obilježja odlikuju i razlikuju prezimena od osobnih imena. Srbi, kao i drugi narodi pravoslavne vjere nisu pošli tim putem reguliranja prezimena pa kod njih nastaju tek krajem 19. vijeka. Međutim kod Srba prečana koji su bili podanici Austro-ugarske monarhije prezimena nastaju znatno ranije. Tako su popisom Like i Krbave iz 1712. godine u Vrepcu popisane porodice s prezimenima koja su se održala do današnjih dana: **Narančić, Mandarić, Novković, Božić, Krajnović, Rakić, Milekić, Bogdanović, Mandić, Ćurčić, Pavičić, Grubić, Crnokrak, Sunajko, Uzelac i Cetina.**

Prezimena u Srba i Hrvata se dosta razlikuju pa će jezični stručnjak lako utvrditi pripadaju li srpskom ili hrvatskom imenskom korpusu. Postoje i brojna prezimena koja su zajednička i jednima i drugima, kao na primjer: **Bobić, Božić, Cetina, Mandarić, Uzelac**, kao i Milošević, Đapić, Šešelj, Sanader, Višnjik, Ćosić, Bubalo, Budimir, Turčinović.

Ako se imenu i prezimenu radi tačnije identifikacije doda očev, mjesni ili neki drugi pridjevak kod Hrvata se on se piše na trećem mjestu u imenskoj formuli npr. Joso Frković Matin, dok se kod Srba (Crnogoraca, Rusa...) ono umeće između imena i prezimena npr. Jovan Dušana Grubić ili se prvo slovo imena oca doda kao srednje slovo: Jovan D. Grubić.

Često u našim krajevima pa tako i u Vrepcu ni ovaj dodatni identifikacijski element nije dovoljan jer ima više npr. Cetina Nikola pa se oni prepoznaju po nadimcima: Nikola Dušana Ođurova , Nikola- Nikica Vase Trapuzova, Nikola Ođurov, Nikola Trapuz itd.

Za izučavanje prezimena kod Srba potrebno je utvrditi i krsnu slavu, čije je bitno obilježje da se generacijama prenosi, u pravilu s oca na sina. Ista krsna slava kod prezimenjaka ukazuje na srodstvo, dok različita krsna slava ukazuje na vjerojatnu pripadnost drugom plemenu.

Naša prezimena dijele se na četiri osnovne skupine : čiji si, kakav si, otkud si i što si.

1. U prvoj skupini su prezimena kojima se izražava krvno srodstvo, obično vetu roditelj-djeca. Tu je najviše patronima(imena po osobnom imenu oca: **Bogdanović, Božić**, Petrović, Marković, Milošević. i matronimima (imena po osobnom imenu majke):

Mandić

, Višnjijć,

Mandarić.

2. Prezimena koja označavaju osobni izgled ili karakter osobe po kojoj je prezime nastalo. Ova grupa je većim djelom nastala od nadimaka i ona je najšarolikija. Obično su ukazivali na nešto što nije uobičajeno u okruženju u kojem nosilac nadimka živi: **Grubić, Mrkailo**, Ćosić, Divljak, Prodanović, Ubiparip, Zec, Vještica, Šiljak, Šakić, Plećaš, Crnobrnja, Močibob, Metikoš itd.

3. Prezimena koja su nastala prema nacionalnoj pripadnosti (etnonimi) ili mjestu bivšeg boravišta (etnici): **Cetina**, Bosanac, Crnogorac, Kaurin, Grković, Morlaković, Šokčević, Kozarčanin, Kosovac itd.

4. Prezimena prema zanimanjima: **Ćurčić, Popović**, Tesla, Kovač, Samardžić, itd.

Vrebačka prezimena

Autor Administrator

Ponedjeljak, 07 Travanj 2014 12:49 - Ažurirano Utorak, 10 Lipanj 2014 17:28

U izučavanju i prezentiranju vrebačkih prezimena uskoro krećem od prezimena Bobić pa molim sve one koji imaju bilo kakva saznanja o ovom prezimenu kao i o Bobićima iz/ili porijeklom iz Vrepca ma gdje bili da me kontaktiraju na e-mail: **nikola.cetina@xnet.hr**.

Nikola D. Cetina